

Eglutė

1975 SPALIS

PEDAGOGINIS LITUANISTIKOS
INSTITUTAS

5620 S. CLAREMONT AVE.

CHICAGO 36, ILLINOIS

EGLUTĖ

1975 SPALIS

Šį numerį skirtą vysk. Motiejaus Valančiaus paminėjimui finansuoja Juozas Vembrė atminimui savo brolio kunigo Mykolo, mirusio 1971 m. spalio mėn.

TURINYS

- 3 LAISVĖS RYTAS, V. Nemunėlis
- 4 PIEMENĖLIŲ VYSKUPAS, P. Jurkus
- 9 RUDUO LIETUVOJE, Z. Gavelis
- 10 ŽMOGUS, KURIS NEBIJOJO, O. Mikailaitė
- 11 GUDRUS VINCELIS, M. Valančius
- 21 TAU TĖVYNE, O. B. Audronė
- 22 GUSTAS SUKČIUS, M. Valančius
- 28 MŪSŲ KŪRYBA
- 31 KRYŽIAŽODIS
- 32 PAVEIKSLŲ PARODA

PIEŠINIAI

- A. Korsakaitė-Sutkuvienė — viršelis, psl. 3, 20
- J. Kiburas — 4, 5, 6, 7, 8, 11, 13, 14
- P. Osmolskis — 9, 29, 30
- J. Paukštienė — 10, 21
- N. Palubinskienė — 16, 17, 18, 22, 25, 26
- A. Sruoginienė — 28

Gautąją medžiagą "Eglutės" redakcija taiso ir tvarko savo nuožiūra. Be redakcijos leidimo "Eglutėje" tilpusių rašinių bei piešinių, kitur prašome nespausdinti.

EGLUTĖ — vienintėlis lietuviškas laikraštėlis vaikams išėivijoje. Redakciją sudaro: ses. Ona Mikailaitė, Elena Juknevičienė, Danguolė Sadūnaitė. Administruoja ir spausdina Nekaltai Pradėtosios Marijos Seserys, Putnam, Connecticut 06260. Prenumerata metams — \$7.00, vieno numerio kaina — \$0.75.

EGLUTĖ — "The Little Fir" is a magazine for Lithuanian children. Published monthly except July and August by the Sisters of the Immaculate Conception. Published and printed at Immaculate Conception Convent, Putnam, Connecticut 06260. Yearly subscription — \$7.00; single copy — \$0.75. Second class postage paid at Putnam, Connecticut 06260.

LAISVĖS RYTAS

Vytė Nemunėlis

Varteliai mūsų kiemo,
Kada atversiu jus,
O kojos gimtą žemę
Kada ir vėl pajus?...

Ir aš girdžiu — atsako
Giliai, giliai širdy: —
Gera, kad mūsų balsą
Tu ir svetur girdi.

Ateina laisvės rytas —
Tikėk, budėk ir lauk
Ir savo tėviškėlei
Sūnus jos tikras auk.

PIEMENĖLIŲ VYSKUPAS

Paulius Jurkus

Tai buvo seniai, seniai, prieš pusantro šimto metų. Zemaičiuose, Salantų parapijoje, gyveno ūkininkas, pavarde Valančius. Jam Dievas davė sūnelį, kurį jis pakrikštijo Motiejumi.

Truputį paaugęs, Motiejukas pasiėmė botagą ir išėjo į pievą gyvulių ganyti. Laukuose jis susitiko kitus piemenėlius. Jie visi statė malūnėlius, iš karklo suko švilpynes. Vasarą jiems buvo gera laukuose, bet rudenį pūtė šaltas vėjas ir dažnai lijo.

— Kurkim ugnele, — pasiūlydavo vienas iš piemenėlių.

Tada jie susikurdavo ugnele, apsisupę šiltom skarom, sėdėdavo aplink ir sekdamo gražias pasakas. Tas pasakas buvo girdėję iš savo namiškių. Bet kai pasakos pasibaigdavo, piemenėliai nebežinodavo, ką daryti.

— Yra knygų, kuriose surašyta daug pasakų, istorijų ir visokių skaitymų, — prisiminė vienas.

— O aš bažnyčioje mačiau, kaip tėtis ir mama meldžiasi iš maldaknygės. Ir kunigas, žiūrėdamas į didelę knygą, laiko mišias, — prisiminė ir kitas.

— Ir aš skaityti išmoksiu! — ryžosi trečias. Ir visi piemenėliai jam pritarė. Visi norėjo išmokti skaityti, kad iš knygų daug sužinotų.

Kai Motiejukui suėjo dvidešimt metų, jis išvažiavo mokytis į Žemaičių Kalvariją. Ten sėdosi į suolą ir skaitė, skaitė. Iš tos mokyklos važiavo į kitą, dar aukštesnę. Motiejukas tapo Motiejumi, o Motiejus tapo mokytu kunigu. Tada jis mokė kitus, pradžioje gimnazijos vaikus, o paskui klierikus, kurie vėliau tapo kunigais.

Sulaukęs 50 metų, Motiejus Valančius buvo paskirtas Žemaičių vyskupu. Didelė buvo jo vyskupija — nuo Palangos iki Kauno, ir dar toliau. Daugelis žmonių jam priklausė. Jo darbai ir rūpesčiai taip pat buvo dideli.

Dabar visur pilna mokyklų, kur vaikai gali mokytis. Bet tais laikais, prieš šimtą metų, mokyklų buvo labai maža. Ir vyskupas Valančius prisiminė vaikus, prisiminė savo draugus piemenėlius, kurie norėjo išmokti skaityti.

Tuo metu, kaip ir dabar, mūsų žemę Lietuvą buvo užgrobę rusai. Tai buvo sunkios dienos mūsų tėvynei. Rusai uždarė lietuviškas mokyklas ir vertė vaikus mokytis rusiškai. Uždraudė ir lietuviškas knygas. Jei ką nutverdavo su lietuviška knyga ar maldaknyge, tuoj kišdavo į kalėjimą.

Vyskupas Valančius ragino vaikus mokytis namie. Tada mamos, verpdamos, pasisodindavo vaikus prie ratelio ir mokydavo lietuviškai skaityti. Knygas pradėjo spausdinti Prūsiose, už Lietuvos sienos. Knygnešiai slapta jas gabeno į Lietuvą.

Tada mokytų žmonių buvo maža. Trūko ir rašytojų, kurie vaikams rašytų gražias knygeles. Valančius sėdosi prie stalo, paėmė žąsies plunksną ir parašė vaikams knygelę. Toj knygelėj jis pasakoja apie gerus ir blogus vaikus ir piemenėlius. Geriems vaikams sekasi, taip kaip gudriam Vinceliui. Jie išauga gerais žmonėmis. Blogiems — kaip Gusteliui sukčiui — nesiseka. Jie patenka į kalėjimą, ar dar blogiau.

25 metus vyskupas Valančius valdė savo vyskupiją. Rašė knygas, ragindamas žmones mylėti Dievą, būti gerais ir niekada neatsižadėti gimtosios kalbos. Jis mirė Kaune 1875 metais.

Kai mūsų tėvynė Lietuva buvo laisva, vyskupo Valančiaus vardu buvo pavadintos miestų gatvės, aikštės, mokyklos. Telšiuose jo vardu vadinosi ir gimnazija. Taip jis buvo pagerbtas už tai, kad mylėjo savo krašto vaikus, mylėjo tėvų žemę Lietuvą.

RUDUO LIETUVOJE

Zigmas Gavelis

Lyg pienas pievų rūkas,
Saulutėj žvilga rasos.
Dainuoja piemenukas,
Suskilę kojos basos.

Visur grūdų aruodai,
Galvijų pilni tvartai.
Nuo vaisių lūžta sodai,
Atkelti svečiui vartai.

Netrūko niekad duonos,
Raliavimų laukouse.
Mieli svečiai prie kluono:
Čia varnos, žvirbliai, kuosas.

ŽMOGUS, KURIS NEBIJOJO

Vaizdelis apie Vyskupą Motiejų Valančių

Ona Mikailaitė

(Scenoje pasirodo Valančius vyskupo rūbais. Jis pasakoja apie savo gyvenimą.)

I

VALANČIUS: Mano gyvenimas buvo ilgas ir įdomus. Kovoju gerą kovą. Kovoju, kad mano tautos žmonės išliktų katalikais ir lietuviais. Tuo metu kai Amerikoje žmonės, laimėję nepriklausomybę, statė savo kraštą ant naujų pagrindų, Lietuvoje buvo sunkūs ir neramūs laikai. Lietuvą valdė rusai, svetimos tikybos ir svetimos tautybės žmonės. Būdamas kunigu, paskui vyskupu, ilgai ir sunkiai dirbau palaikyti savo brolius lietuvius, kad jie nesugriūtų rusų spaudžiami. Savo darbui pasiruošiau mokyklos suole. Kai pradėjau lankyti gimnaziją, buvau išlepintas ir liguistas berniukas. Gimnazijoje sustiprėjau ir subrendau. Tada įstojau į Vilniaus universitetą.

Nors buvau šiek tiek išdykęs, bet universitete man labai patiko. Visi dėstytojai buvo puikūs vyrai, išskyrus vieną. Klimavičius buvo piktas ir nervingas. Prisimenu, kad mus studentus net mušdavo.

(Įeina keturi studentai. Tarp savęs kalbasi. Valančius lieka scenoje, bet pasitraukia į šoną. Vienas iš studentų vaizduoja jaunąjį Valančių.)

1 STUDENTAS: Tas Klimavičius tikras pikčiurna!

2 STUDENTAS: Mes jau nebe maži vaikai. Mušti nebereikia!

1 STUDENTAS: Tokį nervingą ir nekantrų dėstytoją turėtų iškelti kitur. Jis šiam darbui netinka.

2 STUDENTAS: Einam pasikalbėti su universiteto rektorium. Jis turi Klimavičių pašalinti.

VALANČIUS: Nemanau, kad rektorius tikės, jog Klimavičius tikrai taip elgiasi klasėje. Geriau tvarkykimės patys.

3 STUDENTAS: Gerai sakai, Valančiau. Parodykim Klimavičiui, kad jam čia ne vieta. Tegu pats pasitraukia!

2 STUDENTAS: Išstepkim jam kėdę smala, ir atsisėdęs prilips!... (juokiasi)

(Studentai išeina. Linksmi ploja vienas kitam per petį. Vyskupas Valančius grįžta į scenos vidurį.)

VALANČIUS: Kaip ir daugumas studentų, tuomet turėjom daugiau drąsos negu išminties. Bet kai žvelgiu atgal į tuos laikus, matau, kad jau tada supratau vieną svarbų dalyką. Būdamas jaunu studentu, supratau, kad reikia pačiam pradėti blogį taisyti. Jei lauksi, kol kiti ims ką nors daryti, dažnai nesulauksi.

(Scena pritemdoma. Vyskupas Valančius atsisėda prie rašomojo stalo. Jį apšviečia žvakės liepsna. Scenos šone arba užkulisiuose dainuojama: "Nors vėtros užia aplink mus".)

II

(Scena aiškiau apšviečiama. Vyskupas Valančius pakelia galvą nuo raštų ir kalba:)

VALANČIUS: Tapęs vyskupu, norėjau padėti visiems Lietuvos žmonėms. Dėl to turėjau daug vargo su rusais. 1863 metais įvyko didelis sukilimas prieš rusų valdžią. Rusai, o ypač gubernatorius Muravjovas vis mane kaltino, jog padedu lietuviams sukilėliams. Muravjovas gaudydavo sukilėlius ir juos pakardavo, todėl ir praminė jį "koriku".

(Įeina piktas rusų kareivis ir nužingsniuoja prie pat vyskupo stalo.)

KAREIVIS: Vyskupe, gubernatorius Muravjovas kviečia pas save. Vėl pabėgo vienas knygnešys, tikriausiai sukilėlis, kurį ilgai gaudėme. Vyskupe, kodėl netvarkai savo žmonių?

VALANČIUS: Žinote, kad sukilime aš nedalyvauju.

KAREIVIS: Bet leidžiate savo žmonėms laužyti valdžios įstatymus! Juk žinote, kad lietuviška spauda draudžiama. O kieno tai kaltė? — Sukilėlių! Kodėl nemokot savo žmonių paklusnumo?

VALANČIUS: (Atsistoja.) Aš mokau savo žmones gera daryti ir klausyti Dievo įsakymų. Tokia mano pareiga!... Einame dabar pas gubernatorių.

(Abu išeina. Išeinant, pasitinka antras rusų kareivis, kuris Valančių saugo iš kito šono.)

MURAVJOVAS: Aha, Valančius! Žinai, vyskupe, turime bėdą. Gaudom ir gaudom tuos tavo lietuvius. Įsakyk jiems, kad valdžios klausytų! Taip ir pats Dievas liepia!

VALANČIUS: Dievo įsakymų klausyti aš žmones mokau. Pats žinote, kad važinėju po kaimus ir kalbu žmonėms.

MURAVJOVAS: Žinau, žinau. Bet sukilimo sustabdyti man nepadedi, vyskupe. Juk tai netvarka. Ką atsakysi į tai?

VALANČIUS: Žinote gerai, kad sukilime aš nedalyvavau ir dabar nedalyvauju.

MURAVJOVAS: (Glosto savo ūsus ir vaikštinėja aplinkui).

Na, gerai, gerai, vyskupe. Sėskim, išgersim arbatos. Gal neatsisakysi ir kortom palošti...

VALANČIUS: (Kalba publikai, kol Muravjovas geria ir dėsto kortas ant stalo:)

Matote, ir gudrybių kartais reikia. Kartais tenka ir kortomis su Muravjovu palošti. Kai pralaimiu, ir pinigai tenka gubernatoriui, tuo būdu galiu išpirkti sukilėlio ar knygnešio gyvybę.

(Abu lošia. Ima kortas, deda ant stalo. Muravjovas vis plačiau šypsosi, nes jam sekasi.)

MURAVJOVAS: Pralaimėjai, vyskupe! Šį sykį mano laimė. (Surenka pinigus ir pila į kišenius.) Gerai, sakykim, kad ano knygnešio reikalas užmirštas. Na, dar vieną partiją. Šiandien laimė man šypsosi! Na, iš ko lošim dabar?

VALANČIUS: Tamsta į kalėjimą pasodinot septynis kunigus. Loškim iš jų. Jei aš laimėsiu, tamsta gubernatoriau, išleisi juos iš kalėjimo.

MURAVJOVAS: Gerai, vyskupe, išleisiu. Bet tiktai jeigu pralošiu. O pralošti neketinu!

(Vėl abu lošia. Pradžioj Muravjovas atrodo patenkintas, bet pas-
kui ima raukytis, kai Valančiui geriau sekasi.)

VALANČIUS: Ši sykį mano laimė, gubernatoriau!

MURAVJOVAS: Po velnių! (Sukosėja.) Atsiprašau, vyskupe. Tiesa, pralošiau. Nors kaip tai atsitiko, pats nesuprantu. (Atsistoja.) Užteks lošti. Štai kalėjimo raktai. Garbės žodis tie septyni kunigai bus paleisti.

(Muravjovas išeina. Valančius vėl atsisėda prie rašomojo stalo. Rašo žvakės šviesoje. Scena apytamsė.)

III

(Valančius nustoja rašyti. Susimąsto. Rankomis uždengia veidą. Tada pakelia laišką nuo stalo ir ima skaityti.)

VALANČIUS: Mylimos mano avelės, žinokite, jog pasenau. Buvau jūsų vyskupu 25 metus. Matydamas, kad mano amžius baigiasi, rašau jums šį laišką. Noriu, kad būtumėt geri ir laimingi. Noriu, kad būtumėt tvirti katalikai, pasiruošę viską kentėti už savo tikėjimą. Japonijoje per kelis šimtus metų katalikai, palikti be kunigų ir be bažnyčių išliko katalikais net iki mūsų laikų. Ir jūs taip darykite. Žinokite, kad sulauksite laikų, kada praeis persekiojimai, ir vėl su džiaugsmu bažnyčiose giedosite žemaitiškas giesmes...

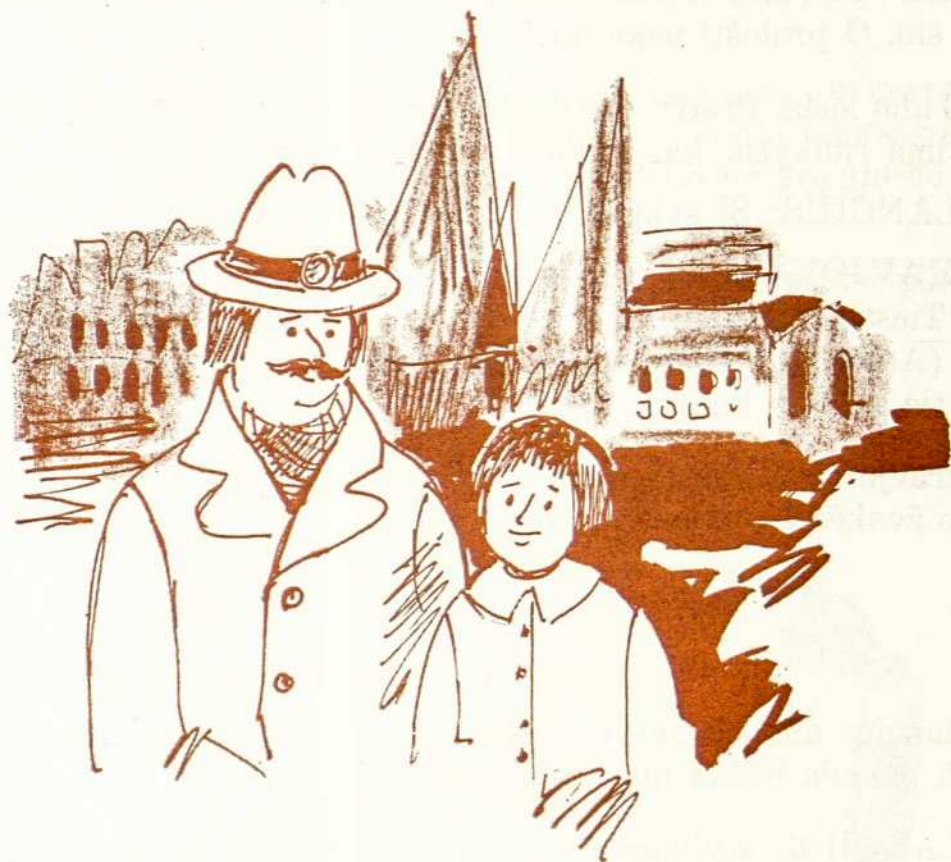
(Pas vyskupą ateina eilė žmonių atsisveikinti. Kiekvienas priklaupia, pabučiuoja žiedą. Vyskupas palaimina. Scenos gilumoje mergaitės tautiniais rūbais pasipuošusios gieda "Marija, Marija.")

Uždanga

GUDRUS VINCELIS

Pagal M. Valančiaus pasaką "Guvus Vincelis"

paruošė Ona Mikailaitė

PASAKOTOJAS: Papasakosiu jums apie vieną gerą ir gudrą berniuką, kuriam netrūko nuotykių. Vincelis augo kaime, bet kai jam suėjo dvylika metų, jo tėvai jį išleido dirbti dvare pas turtingą poną. Kai Vincelis paaugo, dvaro ponas jį pakėlė būti jo asmenišku tarnu ir visur kartu vežiojosi.

VINCELIS: (Įeina su lagaminais.)

Mano ponas daug keliauja. Įdomu jam tarnauti. Neseniai buvom Šiauliuose, o dabar keliaujame į Vilnių. Gaunu gerą algą ir daug įdomių dalykų išmokstu. Ką išmokau, ir jums pasakysiu: su nepažįstamais žmonėmis per daug neplepėkit!

PONAS: (Ieina skubėdamas ir žiūrėdamas į laikrodį.)
Vincuk, sunešk lagaminus į viešbutį ir manęs ten palauk. Turiu skubų reikalą.
(Vincelis atneša dar porą lagaminų. Visus sustato prie viešbučio durų ir ant jų atsisėda. Stebi judėjimą gatvėje.)

VINCELIS: Vilnius didelis miestas. Visokių žmonių gali čia pamatyti.
(Prie Vincelio prisiartina ponaitis ir pradeda jį kalbinti.)
SVEČIAS: Sveikas, gyvas. Skaičiau tavo pono pasą ir žinau, kad judu iš Žemaičių atvykot. Pasakyk man, kas ten pas jus girdėti?
(Svečias užsirūko, apžiūrinėja lagaminus, kurie priklauso Vincelio ponui.)

VINCELIS: Kas pas mus girdėti? Ogi, kai išvažiavome iš namų, varpai skambino. Tur būt kas nors numirė.

SVEČIAS: Ne to klausiau! Noriu žinoti, ką ten Žemaičiuose žmonės kalba.

VINCELIS: Žmonės ir kunigai kas rytą ir vakarą poteries kalba.

SVEČIAS: Tu manęs nesupranti! Aš girdėjau, kad ten pas jus žmonės sukilo. Ar tiesa?

VINCELIS: Tikra teisybė. Ryte visi žmonės iš lovų sukyla.

SVEČIAS: O ką dirba sukilę?

VINCELIS: Ką liepia šeimininkas: vienas eina žemę arti, kitas gyvulius ganyti, ir taip toliau.

SVEČIAS: Kvailas esi! Aš noriu žinoti, ar pas jus nesi-muša.

VINCELIS: Šiauliuose mačiau, kaip žmogus su žydu su-simušė, bet policija perskyrė.

SVEČIAS: Niekus plepi! Aš klausiu, ar pas jus nėra karo.

VINCELIS: Yra, yra!

SVEČIAS: Na, to aš ir noriu žinoti. Kurioj vietoj mušasi?

VINCELIS: Mano pono dvare yra senas gaidys, kuris visuomet mušasi su kalakutu.

SVEČIAS: Ar tu esi apgavikas, ar pusprotis? Aš noriu žinoti, ar nesimuša karaliai.

VINCELIS: Mušasi, mušasi. Neseniai vienas vaikinai at-ėjo pas mane ir atsinešė kortas. Už kelių minučių mano būgnų karalius užmušė jo lapų karalių.

SVEČIAS: Matau, kad su tavim nesusikalbėsiu. Pasakyk man, ką galvoja tavo ponas.

VINCELIS: Galvoja rytoj namo važiuoti.

SVEČIAS: Ar nesišiaušia pas jus ponai su bajorais prieš valdžią?!

VINCELIS: Kiti gal ir šiaušiasi, bet mano ponas visad šu-kuojasi, kai kur išeina.

SVEČIAS: Kad tu prapultum! Kvailas žemaitis! Nieko negalėjau iš jo sužinoti. (Išeina piktas.)

VINCELIS: Keistas tas žmogus. Per daug visko norėjo žinoti...

PONAS: (Grižęs) Na, Vincuk, kas pas tavo gero? Einam vakarienės valgyti.

VINCELIS: Atėjo čia toks keistas žmogus ir visaip mane klausinėjo.

PONAS: Ko jis klausė?

VINCELIS: Iš kur jūs atvykot, kas pas mus Žemaičiuose dedasi, ar yra sukilimas...

PONAS: Apsaugok Dieve! Sakyk, kaip jis atrodė?

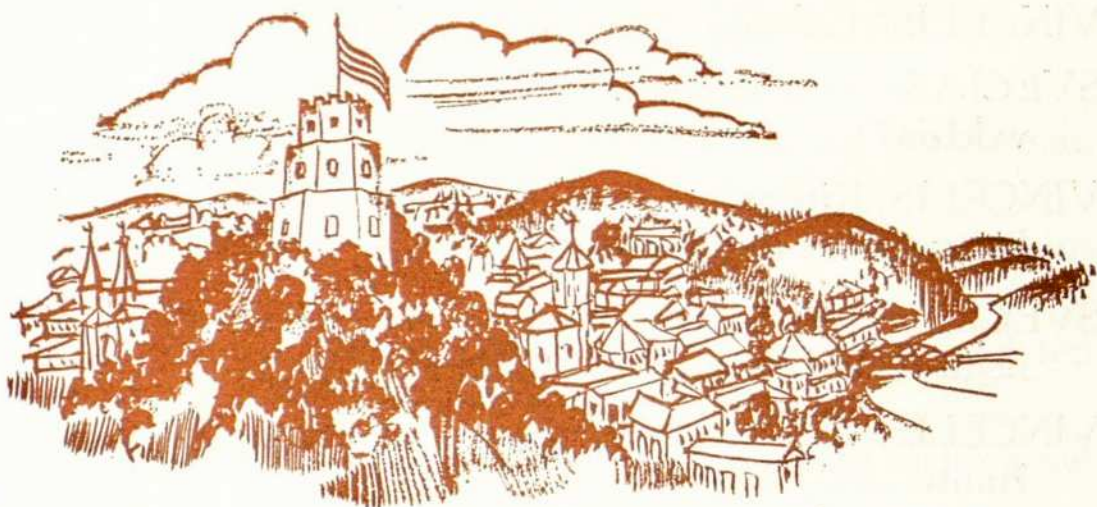
VINCELIS: Nedidelis, raudonais plaukais ir barzda. Kumpa nosim...

PONAS: Tai buvo Vilniaus didžiausias vagis ir šnipas (griebiasi už galvos)! Ką tu jam pasakojai? Jis tikriausiai rusų pasamdytas!

VINCELIS: Iš manęs jis nieko nesužinojo. Visokių kvailysčių jam pripasakojau. Išėjo piktas ir susiraukęs.

PONAS: Ačiū Dievui! Duok dešinę. Esi gudrus vaikiną. Būtum išplepėjęs ko nereikia ir mus abu į kalėjimą patupdęs...

(Abu išeina.)

TAU, TĖVYNE

O. B. Audronė

Mūsų žygiai, mūsų mokslas,
Tau, Tėvyne mylima,
Dievas lydi mūsų darbus
Ir Tėvynė Lietuva.

Bunda gėlės, rytas švinta —
Mes į darbą su daina,
Lietuvos keliu numintu,
Su jaunystės eiseną.

Klausos girios, klausos pievos,
Skamba kloniai ir kalnai —
Lietuvoj pražydo ievos,
Ir linguoja jovarai.

GUSTAS SUKČIUS

*Pagal M. Valančiaus pasaką "Gustis kručas"
paruošė Ona Mikailaitė*

PASAKOTOJAS: Štai pasaka apie vaiką, kuris nuėjo blogais keliais. Iš tikro, čia ne pasaka, o tikras atsitikimas. Tai buvo 1825 metais. Vienoj šeimoj augo berniukas, vardu Augustinas, kurį visi Gustu arba Gusteliu vadino. Jis buvo greitas, vikrus berniukas.

MOTINA: (Bešluodama kambarį sustoja, pasiima puodelį nuo lentynos ir skaičiuoja jame laikomus pinigus.) Dievuli mielas, kaip sunku tuos pinigėlius sutaupyti. Vis jų negana. Jau nuo Kalėdų renku, kad būtų Gusteliui batai į mokyklą...

GUSTAS: (Ibėga į kambarį ir, mamai nematant, pasiima pinigų iš puodelio ant lentynos. Jis primerkia akį ir išbėga. Grįžta su bulka rankoje.)

Mmmm, kaip skanu! Tu, mama, tokių skanių bulkučių neiškepi!

MOTINA: O kur gavai, Gusteli? Ar kas padovanojo?

GUSTAS: Ne, nedovanojo. Pirkau.

MOTINA: Iš kur pinigų gavai?

GUSTAS: Radau. Bėgau taku ir pamačiau. Ką radau, tai mano!

MOTINA: (Pasiima puodelį ir vėl skaičiuoja pinigus.) Rodos buvo daugiau, kai anksčiau skaičiavau...

GUSTAS: Nežinau. (Ramiai valgo bulką, nors mama į jį liūdnai žiūri.)

MOTINA: Gusteli, greit į mokyklą eisi. Ten išmoksi būti geras. Išmoksi daug naudingų dalykų.

TĖVAS: (Įeina iš lauko.) Gustai, didelis vaikas esi, o dar vis be darbo! Dykaduonių nemėgstu!

MOTINA: Tėvai, nesibark. Reikia mūsų Gustelį į mokyklą vežti. Išmintingas žmogus iš jo bus...

TĖVAS: (Užsivelka švarką, pasiima pinigus iš puodelio ir kviečia sūnų.)

Na, Gustai, keliaujam. Laikas tau išmokti būt padoriu žmogum.

GUSTAS: (Kemša bulką į burną. Tėvas jį tempia, o jis nenori eiti.)

Tėveli, tėveli, dar palauk... (Tėvas jį ištempia, pasakui grįžta vienas.)

TĖVAS: Tas mūsų Gustas, rodos, neblogas būtų vaikas, bet tinginys.

MOTINA: (Deda vakarienę ant stalo.)

Nesibark, tėvai. Matysi, mokysis gerai. Mūsų Gustelis gudrus vaikas. Kai nori, viens, du, bematant apsisuka.

TĖVAS: Apsisuka, tai apsisuka. Jis greitas visokias šunybes iškrėsti.

GUSTAS: (Įeina švilpaudamas, rankas į kišenius susikišęs.) Ką valgysim vakarienei?

TĖVAS: (Pašoka nuo stalo.) Gustai? Kodėl ne mokykloje?

GUSTAS: Išėjau, nepatiko.

TĖVAS: (Griebia diržą.) Aš tau parodysiu, nepatiko! (Gustas bėga šalin. Motina jį užstoja prieš tėvą. Pasiirsta beldimas į duris. Įeina mokytojas akiniuotas, su knygomis.)

TĖVAS: Labas vakaras, ponas mokytojau. Prašau į vidų!

MOKYTOJAS: Labas vakaras, gerbiamieji. Turiu jums pranešti liūdną žinią. Jūsų berniuką Gustą teko iš mokyklos pašalinti. Sugavom vagiant kitų mokinių pinigus.

MOTINA: Negali būti! Mūsų Gustelis geras vaikas. Neteisingai kaltinat. Mes jį į kitą mokyklą nuvešim!

MOKYTOJAS: Kaip sau norit... (Išeina.)

TĖVAS: O gal mokytojas tiesą sakė? Gustai, ar ėmei svetimus pinigus?

GUSTAS: Tėti, neklausyk jo! Ta mokykla niekam tikus. Aš ten neisiu!

TĖVAS: Gerai, važiuojam kitur. (Abu su Gustu išeina.)

MOTINA: (Atsisėda. Prijuostės kraštu šluosto ašaras.) Dievuli mielas, kuo čia viskas baigsis?...

TĖVAS: (Grįžęs.) Motin, motin, kas iš to mūsų vaiko išaugs?...

GUSTAS: (Ieina nukabinęs nosį.) Sugrįžau. . .

TĖVAS: Kas dabar? Kodėl sugrįžai?

GUSTAS: Išvarė. . . Aš, aš nieko. Mokytojai pikti. . .

TĖVAS: Dabar tai jau diržų gausi!

MOTINA: Nemušk, tėvai, nemušk. Gustelis kokio darbo išmoks. . .

TĖVAS: Gustai, dink man iš akių! Nenoriu tavęs matyti.
(Gustas išeina.)

MOTINA: Tai ką jau darysi, tėvai? Geriau nesiųskim
Gustelio į mokyklą.

TĖVAS: Tas vaikas mus visus pražudys. Ir kaip jis ant
tokio blogo kelio pataikė? Rodos, gražiai auginom,
mylėjom. . .

GUSTAS: (Įeina su maišu.) Tėti, mama! Esam turtingi! Radau maišą pinigų. Galėsime naują ūkį pirkti. Prasi-gyvensim.

MOTINA: Vai, jergutėliau, vaikeli. Kur tu tiek pinigų gavai?

TĖVAS: Sūnau, jau čia negerai. Užtrauksi ant mūsų visų nelaimę! Nejaugi pavogei tuos pinigus?

GUSTAS: Nesirūpink, tėti. Rusai iš mūsų vagia, mes ir iš jų galim...

(Įeina du rusų kareiviai.)

I KAREIVIS: Jus visus areštuojam! Paštininkas nušautas ir paštas apiplėštas! Yra įtarimas, kad vaikiną vardu Gustas tai padarė.

2 KAREIVIS: (Atima iš Gusto maišą pinigų.) Štai ir pavogti pinigai!

I KAREIVIS: Mums įsakyta išvežti visą šeimą į Sibirą! (Kareiviai riša Gusto tėvui ir motinai rankas. Gustas puola ant kelių prieš tėvus.)

GUSTAS: Tėti, mama! Aš pavogiau pinigų! Aš nušoviau paštininką! Mama, jei būtum mane nubaudus, kai pavogiau pinigų saują iš tavo puodelio, nebūčiau prie to priėjęs. Dabar mes visi žuvę!
(Kareiviai visus suriša ir išsiveda.)

* * *

PASAKOTOJAS: Štai prie ko blogi įpročiai priveda. Kai išvežė tą šeimą į Sibirą, žmonės ilgai apie tai kalbėjo. Sūnaus nesigailėjo, bet gailėjosi tėvų, kurie Sibire mirė.

Atsakymai: Skersai — 1. žemaitis, 4. Telšiai, 5. siek, 6. gudrus, 8. sukčius, 9. tos, 10. drąsus. Žemyn — 1. žodis, 2. Motiejus, 3. spaudos, 6. gaidys, 7. sukilo, 9. tad.

aldona.70

MŪSŲ KŪRYBA

SUKAKTIS

1975 metai seklbiami Valančiaus ir Čiurlionio metais. Vyskupas Motiejus Valančius gyveno ir dirbo prieš 100 metų, tamsiausiu spaudos draudimo metu. Jis mokė ir vedė lietuvius doros keliu, kovojo su įsigalėjusiu girtavimu, priešinosi žiauriai rusų valdžiai ir lietuvių rusinimui. Valančius užstojo skriaudžiamuosius. Jis buvo taip pat rašytojas, istorikas, etnografas ir dar daug kuo. Valančius — didelių gabumų ir nepaprasto darbštumo asmenybė. Prisiminkime jį!

*Edmundas Šimanskis, 12 m.
Ottawa, Kanada*

TĖVYNĖ

Tu taip toli, mano tėvų gimtoji žeme,
Pažįstu tave tik iš pasakų mamos.
Žinau, tenai pavasariais žibutės žydi,
Neužmirštuolės svaigsta Nemuno krantuos.

Žinau, esi toli, tėvyne,
Toli prie Nemuno krantų —
Tenai, kur Klaipėda, Smiltynė,
Prie Baltijos melsvų bangų.

*Svajonė Kerelytė
Chicago, Ill.*

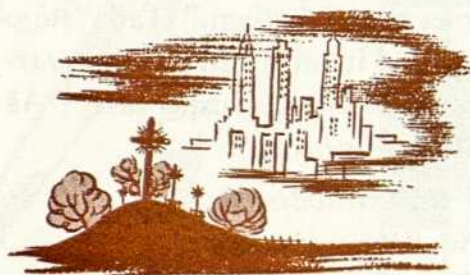
MINĖJIMAS

Sekmadienį vakare, stovykloje buvo Valančiaus minėjimas. Vienas iš vaidinimų, kuris buvo rodomas, buvo Gudrus Vincelis. Šitas vaidinimas buvo apie gudrų vaiką, kuris buvo tarnas vieno pono Lietuvos sukilimo laikais.

Vienas rusų geriausias šnipas priėjo prie Vincelio ir mėgino ištraukti iš jo visokias paslaptis. Bet Vincelis buvo toks gudrus, kad šnipas nieko nesužinojo.

Vaidinimas stovyklautojams labai patiko.

*Morkus Sungaila, 13 m.
Toronto, Kanada*

TIE PATYS RŪPESČIAI...

Anais laikais vaikai kalbėdavosi rusiškai, nes tada rusai buvo užėmę Lietuvą. Rusų kalba buvo mokoma mokyklose ir visur girdėdavo tik rusų kalbą.

Tėvai buvo nepatenkinti, kad jų vaikai kalbėjo rusų kalba. Jie nenorėjo, kad jų vaikai pamirštų tėvų kalbą ir raštą. Jie bijojo, kad vaikai nesurusėtų. Tėvai namuose stengėsi kalbėti su vaikais tik lietuviškai.

Dabar tie patys rūpesčiai vėl pasikartojo. Dabartinis mūsų lietuviškasis jaunimas griebiasi anglų kalbos, nes jiems geriau žinoma, lengviau išsireikšti, mokoma mokykloje. Daug lengviau tarp savęs kalbėti angliškai, nes daugiau kalbame negu lietuvių kalba.

Mūsų tėvams tas labai nepatinka, jie kovoja su vaikais per dienas. Stengiasi su vaikais kalbėtis vien tik lietuviškai, leidžia į lietuviškas mokyklas, kad tik mes nepamirštume kas esame, kad daugiau sužinotume apie Lietuvą ir jos vargus, rusams ją okupavus. Ne visi vaikai noriai eina į tas mokyklas, nes jie dar nesupranta jų reikšmės.

Čia, Amerikoje, mes žinome keletą žymių lietuvių veikėjų, kurie, būdami čia gimę, išsilaikė tikrais lietuviais ir nesigėdina tokiais prisipažinti ir kalba labai gražiai lietuviškai. Tai gražus pavyzdys mums vaikams, kurie nenoriai mokomės lietuvių kalbos.

*Diana Paulikaitė
Chicago, Ill.*

GUSTAS

Vyskupas Valančius parašė pasaką apie Gustą. Vieną kartą gyveno berniukas su vardu Gustu. Jis buvo labai negeras. "Kaip sunku sutaupyti pinigėlius, kad Gustas turėtų batus eiti į mokyklą", sakė mama. Gustas vagia pinigus ir mama sakė: "Aš maniau, kad buvo daugiau pinigėlių." Ir surado, kad Gustas paėmė pinigėlius. Tėtė sakė "Reikia vesti Gustą į mokyklą." Tai jį vedė į mokyklą. Tada mokytoja atėjo ir sakė: "Aš išmečiau Gustą iš mokyklos dėl to, kad aš jį mačiau vagiant ką tai." Tėtė sakė, "Į kitą mokyklą vešim". Kada Gustas atėjo iš mokyklos jis sakė, "Mama, mama, aš suradau 100 dolerių, mes esam turtingi." Tada atėjo kareiviai ir sakė, "Mes radom suplėšytus laiškus ir tai padarė vaikas vardu Gustas. Mes turim įsakymą visą šeimą vesti į kalėjimą. Gustas sakė, "Aš labai labai atsiprašau, mama, ir tėtė, aš labai atsiprašau."

*Vytas Gruodis, 8 m.
St. Bruno, Quebec
Kanada*

KNYGNEŠYS

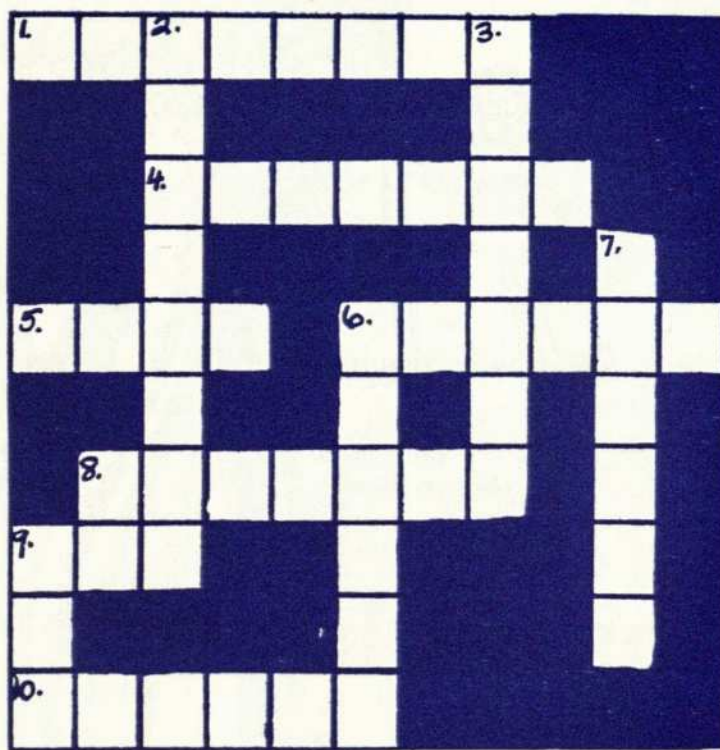
Atpasakojimas

Vincas Čižauskas buvo knygnešys. Kiti knygnešiai, kurie dirbo kartu su Vincu, mėgo jį ir laikė drąsiu vyru. Vinco Čižausko namai buvo visa Lietuva. Jis visą Lietuvą žinojo labai gerai, nes jam reikėjo žinoti — jis buvo gaudomas policijos ir turėjo slėptis nuo jos. Policija labai norėjo jį sugauti, bet jiems nesisekė. Jie žinojo, kad jis neša knygas iš Prūsijos ir platina tarp lietuvių, o tas buvo draudžiama.

Vieną miglotą naktį Vincas Čižauskas su draugu nešė knygas. Jie netyčia priėjo prie sargybinio namelio ir juos pastebėjo. Policininkai pradėjo šaudyti. Draugas spėjo pabėgti ir pasislėpti, o Vincas buvo pašautas. Bet jis, nekrepdamas į savo sužeidimą, bėgo ir manė pabėgs. Bet daug kraujo nutekėjo ir jis nusilpęs apalpo. Knygos jam užkrito ant galvos ir jis numirė. Žmonės surado Vincą mirusį ir jį labai gražiai palaidojo. Visi jo labai gailėjosi.

*Ramunė Cibaitė
Chicago, Ill.*

KRYŽIAŽODIS

Skersai:

1. Vysk. Valančius kilęs iš Vakarų Lietuvos, todėl buvo
4. Lietuvos miestas, kuriame buvo gimnazija, pavadinta Valančiaus vardu.
5. "Pasiiek", sutrumpinta.
6. Ne kvailas.
8. Neteisingas žmogus, kuris meluoja ir suka, kaip Gustas pasakoj.
9. "Tie" — moteriška giminė.
10. Žmogus, kuris nebijo yra

Žemyn:

1. Jis yra naudojamas, kai kalbam ar rašom.
2. Vysk. Valančiaus krikšto vardas.
3. Valančius gyveno draudimo metu, kada veikė knygnešiai.
6. Pasakoj "Gudrus Vincelis", kas mušėsi su kalakutu?
7. Sukilimas įvyko, kai lietuviai prieš rusus.
9. Žodelis, kuris lieka, kai nuo "tada" nuimi vieną raidę.

Atsakymai psl. 27

Alp 1785

Larch.

Skautė
Dalia Ivaškaitė, 9 m.
Dorchester, Mass.

Povandeninė medžioklė
Aras Petrulis, 6 m.
Toronto, Kanada

paveikslų paroda

Piratas
Tadas Kulbis
Brockton, Mass.

Kryžkelė
Kristina Katauskaitė, 4½ m.
Chapman, Australia

Garvežys
Darius A. Udrys, 3 m.
Jackson, Mich.